

DET KONGELIGE
BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENT

Fylkesmannen i Oppland
Sosial- og familieavdelingen
2626 Lillehammer

Deres ref
99/253 622.1 ibe/tij

Vår ref
97/06621

Dato
22.11.00

Henvendelse om bruk av "skjerming"

Vi viser til brev av 6. juli i år med vedlegg.

Ut fra den vedlagte korrespondansen mellom fylkesmannen og Toten-kollektivet, forstår vi "skjerming" som det å isolere en beboer fra de øvrige beboerne ved institusjonen. Om dette vil vi bemerke følgende:

Det følger av barnevernloven (bvl.) § 5-9 tredje ledd bokstav b) at det ikke er tillatt å bruke innelåsning i enerom eller lignende tvangstiltak, med mindre dette er tillatt ved forskrifter. Forskrift om rettigheter under opphold i barneverninstitusjon åpner som kjent ikke opp for bruk av isolat, jf. § 8, der det framgår at isolasjon av beboere er forbudt.

Det følger av bvl. § 5-9 første ledd at institusjonen skal drives slik at beboerne selv kan bestemme i personlige spørsmål og ha det samvær med andre som de ønsker, så langt dette er forenlig med barnets alder og modenhet, med formålet med oppholdet, og med institusjonens ansvar for driften, herunder ansvar for trygghet og trivsel. Det framgår av bestemmelsens andre ledd at beboerne skal ha rett til å bevege seg både i og utenfor institusjonens område, med de begrensninger som fastsettes av hensyn til behovet for trygghet og trivsel. For beboere plassert med hjemmel i bvl. § 4-24 eller § 4-26, kan institusjonen begrense adgangen til å forlate området i den utstrekning det er nødvendig etter vedtakets formål. Om vilkårene for å begrense bevegelsesfriheten innenfor og utenfor institusjonens område er til stede, må avgjøres konkret i det enkelte tilfelle. Adgangen til å begrense bevegelsesfriheten på denne måten gir imidlertid ikke institusjonen hjemmel til å isolere vedkommende fra de øvrige beboere, jf. bvl. § 5-9, jf. forskriften § 8.

Det framgår av forskriften § 14 at det ikke er adgang til å inngå avtaler med den enkelte beboer som svekker de rettigheter han/hun har etter forskriften. Det følger av alminnelige rettsgrunnsetninger at institusjonen heller ikke kan ha husordensregler eller lignende som

Postadresse
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Akersgt. 59

Telefon - sentralbord
22 24 90 90 / 22 24 26 01
Org. nr.:
972 417 793

Barne- og ungdomsavdelingen
Telefaks:
22 24 27 19

Saksbehandler
Tone Furuhoide
22 24 25 58

svekker disse rettighetene. Dette medfører at den enkelte beboer ikke kan inngå avtale med institusjonen om opphold i isolat, dvs. frivillig gå med på skjerming, og at institusjonen ikke kan isolere beboeren med den begrunnelse at dette er i samsvar med institusjonens prosedyrer.

Unntak fra forbudet mot isolasjon kan kun bli aktuelt i en nødretts- eller nødvergesituasjon, jf. forskriften § 10. Vilåårene for dette er svært strenge. For det første må det foreligge en konkret situasjon der isolering av beboeren er uomgjengelig nødvendig for å avverge fare for skade på person eller vesentlig skade på eiendom. Vurderingen av om forholdene er slik at det foreligger et nødverge-/ nødrettstilfelle, må knyttet til den aktuelle situasjonen som har oppstått. Det er ikke tilstrekkelig at institusjonen mener en slik situasjon kan oppstå i fremtiden. Det er videre et vilkår for nødrett-/nødvergehandling at lempeligere midler, f.eks. tilsnakking eller kortvarig holding, har vært vurdert som nytteløse eller har vist seg åpenbart forgieves eller utilstrekkelige. Et tiltak som iverksettes med hjemmel i nødrett eller nødverge, skal avsluttes straks faren for skade på person eller vesentlig skade på eiendom er avverget.

Det følger av forskriften § 10 fjerde ledd at dersom det oppstår en nødretts-/nødvergesituasjon som gjør det nødvendig å isolere en beboer, f.eks. ved å låse vedkommende inne, skal det alltid være minst en fra personalet til stede i rommet eller i naborom med ulåst dør.

Vi håper ovennevnte redegjørelse kan være til hjelp i saken.

Vi kan for øvrig opplyse at departementet arbeider med en revidering av rettighetsforskriften, med det mål å gi mer presise regler på området og gjøre forskriften mer brukervennlig.

Med hilsen

Kari M. Ofstad

Kari M. Ofstad (e.f.)

Tone Furuhoode
Tone Furuhoode